

Editorial

Presa de decisiones

Travel is to make a journey or to have an adventure
somewhere by bicycle, train, airplane, car, motorcycle, or
boat. It could be an exploration to somewhere new planned
or unplanned to meet new people, new things and new
places. There are different types of adventures waiting
for you to explore.

There are lots of places to explore. Places could be urban
or suburban. Some people love to be with nature to free
their minds and refresh their souls, but some like to be
in the city. You will get lots of benefits such as exploring
new culture.

Item

Editorial

Presa de decisions

Quan el Consell Editorial es va reunir per planificar els continguts del número que teniu a les mans sobre la presa de decisions «informada», feia pocs dies que havia mort Hans Rosling, impulsor i abanderat de l'ús de les dades estadístiques i altres evidències socials en la formació de polítiques públiques de salut. En bona mesura, podríem dir que va ser un precursor de la lluita contra la desinformació, i en aquest sentit contra el que ara anomenem «postveritat».

Pensant en un número com aquest, on volíem posar èmfasi en la importància de les dades i de l'avaluació en la gestió i la planificació de serveis i unitats d'informació, a molts ens va venir al cap la manera simpàtica i apassionada amb què Rosling feia lectura de les dades mundials sociodemogràfiques i de salut en la conferència «The best stats you've ever seen», una de les seves *TED Talks* amb més visualitzacions acumulades.¹ Veient aquest vídeo, segurament tindreu la temptació de llegir els articles de la revista amb més optimisme, cercant el rostre humà i social de les estadístiques i els indicadors que usem en el nostre entorn.

Probablement la figura de Rosling no sigui gaire coneguda, malgrat que el seu treball hagi deixat una petjada indeleble en la manera com entenem el món. Metge de formació, va treballar a favor del desenvolupament de l'Àfrica,

fou assessor de l'OMS i Unicef, i fundador de la secció sueca de Metges sense Fronteres, i va dedicar la seva vida a analitzar i mostrar les dades per a la identificació de tendències globals, l'avaluació i la presa de decisions, amb l'esperança que l'anàlisi, el contrast i la presentació d'aquestes serviria per informar a l'opinió pública, influiria en les decisions polítiques de més envergadura i posaria en evidència xarlatans i mentiders. Director de la Fundació Gapminder, va crear el sistema *Trendalyzer* de visualització dinàmica de dades, d'una gran repercussió. A través dels seus treballs, vam descobrir, amb les dades a la mà, que la humanitat no ha deixat de progressar en pràcticament tots els àmbits de l'existència —a excepció de la protecció del medi ambient— i que, malgrat els discursos pessimistes, l'evidència mostra que mai com fins ara no havíem arribat a cotes més altes de benestar, qualitat de vida i desenvolupament. Això no obstant, sabem que les dades esdevenen inútils si no som capaços de fer-les arribar d'una manera intel·ligible a l'opinió pública i als responsables públics; per això Rosling va mostrar els seus treballs a través de presentacions visuals i dinàmiques que s'anticipaven gairebé una dècada a les infografies i programes de visualització de dades actuals.

Qualsevol unitat d'informació ha de tenir la capacitat de millorar l'oferta i la qualitat dels serveis a través d'una optimització eficient dels recursos. És per això que a la revista hem recollit diferents punts de vista sobre la dificultat del pas de la compilació de les dades d'ús a l'anàlisi d'una condició per a les decisions informades que permeten transformar un servei.

Ara bé, justament en un àmbit com el nostre, en què cada vegada més els usos i els usuaris deixen una empremta digital del consum d'informació gràcies a l'explotació dels *logs* —àmpliament disponibles gràcies a programes gratuïts com *Google Analytics*—, podem arribar a confondre recollida i presentació de dades amb l'anàlisi mateixa. Recollir dades estadístiques, avui dia, com també en l'entorn analògic del passat, sense un coneixement clar dels

1. Hans Rosling, «The best stats you've ever seen» [en línia], *TED Talks*, feb. 2006, <https://www.ted.com/talks/hans_rosling_shows_the_best_stats_you_ve_ever_seen> [Consulta: 20/11/2017].

objectius que perseguim i sense valorar el tipus de dades útils per jutjar el grau d'assoliment dels objectius, esdevé totalment estèril. D'altra banda, amb aproximaments merament quantitativs no sempre és fàcil identificar els usuaris i les raons del seu comportament, quelcom fonamental si es vol obtenir una visió més qualitativa íntimament vinculada al pas de les dades de l'anàlisi.

Actualment es parla molt sovint dels serveis centrats en l'usuari, de serveis definits per les dades que reflecteixen el comportament de l'usuari, de *data-driven services*, o de captació de l'experiència d'usuari (amb la sigla UX, omnipresent) com a condició de tot projecte de millora. Però en quin grau aquest discurs es fa realitat a l'hora d'actualitzar la presència digital de biblioteques, arxius i centres d'informació i documentació? Quins consells es podrien tenir presents per no ignorar aquest discurs, o per no banalitzar-lo?

Vivim un moment d'exaltació social de la importància de les dades, que es pot observar tant en l'explosió mediàtica del fenomen de les dades massives (el famós *Big Data*), com en l'aposta per la cura de dades i continguts com un espai professional a recórrer des del nostre col·lectiu professional. Ara bé, importants com són les dades, no són gaire cosa sense anàlisi, sense capacitat de llegir-les amb un propòsit, amb una finalitat. D'aquests marcs de referència que fan valdre les dades és del que tracta el tema central d'aquest *Item 63*.

El **Dossier monogràfic** recull diverses contribucions en l'àmbit de l'avaluació i la presa de decisions del servei de biblioteca: en primer lloc, Eulàlia Espinàs presenta una contribució sobre els inicis de l'aplicació de les metodologies i indicadors d'avaluació en l'àmbit de les biblioteques públiques de Catalunya i Espanya; Antoni Feliu incideix en l'aposta de la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona en els mètodes, i instruments d'avaluació per a l'anàlisi i la millora del servei; Adelaida Ferrer presenta un article sobre la implementació del model EFQM al CRAI de la Universitat de Barcelona, i Marta Riera i Iris Torregrossa, una contribució sobre l'ús de les

eines d'avaluació a la Biblioteca de Catalunya. Pel que fa a l'optimització i anàlisi del rendiment dels serveis de biblioteca, trobareu una contribució de Mina Nabona i Carina Rey sobre l'aplicació del llenguatge de modelització matemàtica als serveis i processos de la biblioteca. En l'àmbit de l'avaluació dels equipaments públics culturals de Catalunya de caràcter nacional, Jordi Auladell i Ramon Castells expliquen la metodologia i els indicadors quantitativs i qualitativs desenvolupats pel Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA).

En la secció **Veus** es recull, d'una banda, l'experiència de l'Ajuntament de Barcelona en la creació del repositori institucional d'accés obert BCNROC, a càrrec de Marta Ràfales, Roser Batlló, Noelia Herмосilla i Sara Plaza; d'altra banda, Marga Ortiz presenta una proposta per desenvolupar un projecte col·laboratiu interinstitucional per a la creació del repositori de memòria digital de Rubí.

La secció **Retrovisor**, dedicada a l'àmbit de la història i el patrimoni bibliogràfic i documental, conté un article d'Isaura Solé sobre la conceptualització dels materials impresos efímers i els fonaments per garantir-ne l'accés i la preservació.

Finalment, tanca el número la secció **Caixa d'eines**, amb un article de Julià Minguillón sobre els fonaments i els instruments per a l'anàlisi visual de dades.

Per als qui seguim creient que la informació estadística i l'anàlisi científica contrastada ajuda a comprendre el món i a enriquir la vida de Rosling segueix sent tot un referent. En aquests temps en què tot es barreja fins a generar un núvol incomprensible de soroll, Rosling ens ha ensenyat a cercar el senyal per interpretar adequadament la realitat i poder prendre les millors decisions fonamentades en les dades. A ell i a la seva contribució volem dedicar aquest número de la revista *Ítem*. ■

El Consell Editorial